

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 37. An Inquisitor in aliquo casu possit compescere quaestuarios.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

nis multa cū laude viriliter, ac prudēter exercuit of-
ficium inquisiti. contra hēreticam prauitatem) asser-
ri iussit. aut bēticū rescriptum Alex. iv. quod inci-
pit. Ad audientia: cuius ob publicam vtilitatē no-
bis humanissime copiam fecit. quo apertissime decidi-
tur hęc sēntentia. tributurq; plenissima potas in-
quistorib; aduersus magistratus negligētes, aut differē-
tes sēntentias latas in hēreticos, executioni manda-
re. id rescriptū breuitatis gratia hic omittimus, nā
in fine huius operis curauimus imprimendū. Qui ue-
ro tā graue, et immane scelus cōmiserint, velut fau-
tores hēreticorum puniendi sunt, vt alibi diximus.

Varia consue-
tudo in puniē-
do eos qui tra-
duntur curiæ
seculari.

Iam hēreticos curiæ seculari traditos indilate, &
& statim puniendos iubet Rom. Pontifex in d. c. ut
inquisitionis, §. prohibemus. quæ verba, id est, sine
mora, interpretatur ibidem glossa.

Verū in hac re consuetudo prouinciarum spectanda
est. Solent in Hispania quam primum lecta est sēn-
tentia vel apud forum, aut impendētium, aut quorum cū
ques qui traduntur curiæ seculari, iudices seculares
eosdem statim in suum forum recipere. & ad suppli-
cij locum pronuntiatā mortis, seu cōbustionis sēntē-
tia rectē deferre. In Italia in multis vrbib; quas vi-
dimus, iudices seculares reos sibi per inquisitores ve-
lillos, aut traditos, per tres, vel quatuor dies, aut eō-
ultimo supplicio afficiant in suis carcerib; detinent:
inde certo die non festiuo publice edunt, et combu-
runt: quod videtur fieri auctoritate Inno. iv. in bul-
la incipien. Ad extirpanda. relata in bulario in fi-
ne huius operis, vbi ita scriptum est: Damnatos ve-
ro de hēresi per diœcesanum, vel eius Vicarium,
seu per Inquisitores prædictos, Potestas, vel Re-
ctor, vel eius nuntius specialis, eos sibi relictos re-
cipiat, statim, vel infra quinque dies ad minus,
circa eos constitutiones contra tales editas serua-
turus. hæc tēnus ibi.

Ex quib; declaratur pulebra difficultas, videlicet,
non esse negligētes, nec velut fautores hēreticorum
puniendos magistratus, qui per quinque dies, differēt
hēreticorum supplicium. nec etiam si differrent per
sex dies, vt in rescripto Innoc. viij. incipien. Dile-
ctus filius. cuius hæc sūt verba: Eisdem officiali-
bus secularibus sub excoicationis pœna, & alijs
censuris Ecclesiasticis. præcipiatis, atque mandatis,
vt infra sex dies, postquam legitime fuerint re-
quisiti, sine aliqua dictorum processuum, per vos
agitorum visionē, sēntentias per vos latas con-
tra huiusmodi hēreticos prōpte exequantur ap-
pellatione remota. hæc ibi.

Quasi tū est, qd facere debeat inquisitor, sicut ordi-
narius. siue delegatus, si videat iudicē secularē, ita
negligentē, vt et post transfactos hos quinque, vel sex
dies absq; legitimo impedimento, non curet hēreti-
cos sibi traditos, vel relictos. vlt. supplicio afficere
dicebat mihi quidā non imperitus posse tunc Inquisi-
torē præcipere iudici seculari, vt cōbustionis, vel
mortis penam exerceat in hēret. sibi assignatos, cū
ea pœna solita sit in tales exerceri; neque propterea
incideret in irregularitatem, sicut Felino placuit in
c. ad abolendam. circa fin. extra de hēret. quæ sequit-
ur Tabienensis in summa verbo, irregularitas, 2. §.
9. nu. 10. & §. 15. nu. 16. & Maiol. lib. 2. de irreg.
6. 10. & pro hac sēntentia facit quod diximus supra

A parte 2. super c. nouimus. de verbor. signif. §. Quam
quam autem.

Ceterū idem Feli. in c. vergentis. de hēr. cum de ea
de difficultate differeret, anceps hæsitauit, et profe-
cto tutum non videtur, vt inquisitor in hoc casu pœ-
nā cōbustionis, aut mortis nominatim exprimeret,
præcipiendo iudici seculari, vt eam imponeret: nam
fortassis in irregularitatem incideret, ob q̄ euitandā
cū consignat hēret. iudici seculari, facit solitam pro-
testationem, de qua in c. nouimus. de verbor. signif.

B Quare omisso hoc modo dicendi, tutius est, ut in ge-
nere iubeat, & præcipiat iudici seculari sub pœna ex-
coicationis, aut alijs censuris, vt sēntentias a se la-
tas executioni mander. hic modus dicendi cōfirmatur
in rescripto Alex. iv. incip. Ad audientiam: cuius
paulo antea mentionē fecimus, item in rescripto Leo-
nis X. incipien. Honestis petentium votis. & hic
modus secure vsurpatur, et sufficit ad euitandā irre-
gularitatem, c. Episc. ne clerici, vel monaci, lib. 6.

Pōt et inquisitor in proposito casu, inbere magi-
strati seculari sub censuris Ecclesiasticis. ut seruet cō-
stitutiones, & leges contra hēret. editas. & hic mo-
dus præscribitur non obscure ab Inno. iv. in extra-
uag. Ad extirpanda. §. damnatos vero. cuius verbe
paulo antea retulimus in hoc eodem comment. At-
que hi quidem modi tuto seruari possunt.

Quod si nec index secularis induci velit ad puni-
endos hēret. sibi assignatos, ad grauiores pœnas
erit procedendum: quod vt maturius peragatur, se-
nariū inquisitionis erit significandum.

QVAESTIO XXXVII.

An Inquisitor in aliquo casu possit
compescere quæstuarios.

D TRicestima optima quæstio est: Vtrū In-
quisitor possit, & debeat in aliquo casu p-
cedere contra quæstuarios prædicantes.

Respondemus, q̄ sic: vt patet in c. Vi-
officiū, §. cōpescendi. de hēr. l. 6. vbi dicitur sic:
Cōpescendi præterea monitione præmissa pœn-
suram Ecclesiæ. appellatione postposita prædicato-
res quæstuarios (vbi contigerit pro inquisitionis,
seu fidei negotio congregationem fieri, vel alias
eidem negotio quolibet ex hoc im pedimentum
aliquod afferri) à prædicationis officio; quod ad
iplos nullatenus pertinet (quorum interest tan-
tum charitativa subsidia suppliciter petere, ac in-
dulgentiam, si forte habent, exponere) liberam
vobis, & singulis vestrum concedimus auctoritate
præsentium facultatem.

Idē habetur per oīa et verbo ad verbum in li-
teris prædictis Apostol. Urbani, Clement. & Ale-
xandri iv. Præcunctis. §. compescendi.

COMMENT. LXXXVI.

FACILIS est huius quæst. tractatio. potest enim
inquisitor procedere contra quæstuarios impo-
nendo illis silentium, ne prædicent, quotiens assen-
sionem fidei sunt celebraturi.

Idem

Item penitus cauetur rescripto Urbani iv. incipiente: Licet ex oibus. §. com. p. secundo, & alio rescripto Greg. ix. incipiente: Ille humani generis. que videmus in archiuo inquisitionis Bononiensis, et curamus imprimenda in bullario litterarum Apostolicarum in fine huius operis. Idem hoc inquisitionum privilegium tradit Bernar. Comensis in lucerna verbo, Inquisitor. §. 11.

Sed hodie in questuarijs in hoc locum non habet, cum eos susceperit Concilium Trident. sess. 4. r. 2. in fine. & sess. 2. de reform. c. 9.

In ceteris tamen praeceptoribus, & nunc, & olim habet haec Emerici, seu potius Rom. Pont. doctrina, que licet de solis questuarijs loquatur, ad alios et trahenda est, cum par sit ubique, id est, nempe favor fidei. erit ergo idem statuendum. l. a Titio. ff. de ver. oblig. l. illud. ff. ad l. Aquil. notat Zabarel. in clem. du. §. ab olim. q. 12. in fine. de sepult. tradit Tabien. in sum. verbo, inquisitor. et Bernar. Comensis precitato loco. & notant Ioan. Andr. Gemmanus, Francus, in c. v. officium. §. com. p. secundo, de haeret. li. 6.

QVÆSTIO XXXVIII.

An Inquisitor prohibere possit laicis disputare de fide.

Ricesima octava questio est: Vtrum inquisitor possit excommunicare, vel aliam procedere contra laicos de fide catholica disputantes publice, vel priuate?

Respondemus, quod tales sunt excommunicandi, ut patet in c. Quicumque. de haere. lib. 6. §. inhihemus. ubi dicitur sic: Inhihemusque, ne cuiquam laice personae liceat publice, vel priuatum de fide cath. disputare: qui vero contrafecerit, excommunicationis laqueo innodetur: Eadem verba sunt in privilegio Alex. iv. Nouerit vniuersitas, &c. de hoc habetur plenius supra part. 1. q. 20. Vtrum liceat de fide publice disputare.

COMMENT. LXXXVII.

De materia huius questio. copiose dictum est supra par. 1. super q. 10. prater Doctorem in c. quicumque: §. inhihemus. de haeret. lib. 6. ubi de hoc agitur abunde, vide B. Thom. 2. 2. q. 10. art. 7. Alphonsum Castrum lib. 1. c. 19. de iusta haeret. punitione, et seq. & alios quos super dicta questione retuli.

QVÆSTIO XXXIX.

An Inquisitor procedere possit contra aduocatos, & notarios patrocinantes haereticis, &c.

Ricesima nona questio est: Vtrum inquisitor possit procedere contra aduocatos, notarios, seu scriptores, praestantes haereticis, seu receptatoribus, defensoribus, ac fautoribus.

A eorundem, parocinijs, vel iuuamen, & contra eos, seu alios homines, libros, vel scripturas auctoritate Apost. seu legatorum eius factas, in quibus processus facti contra praedictos, continentur, & eos cogere quatenus tradant ei?

Respondemus, §. sic: & primo patet de notarijs, & aduocatis praestantibus praedictis parocinijs, & iuuamē: vnde in c. si aduersus. de haer. dicitur sic: Si aduersus nos terra conserget, & infra: Quia plus timeri solet, quod specialiter iniungitur, quam quod generaliter imperatur: vobis aduocatis, & scriuarijs firmiter inhihemus, ne haereticis, credentibus, fautoribus, vel defensoribus eorundem in aliquo praestetis auxilium, consilium, vel fauorem: nec eis in causis, vel in factis, vel aliquibus litigantibus sub eorum examine vestrum patrocinium praebatis, & pro ipsis publica instrumenta, vel scripta facere nullatenus attētetis. Quod si contra praescriptis, ab officio vestro suspensos perpetua vos decernimus in famia subiaccere.

Et secundo patet de habitibus, processibus, seu scripturis praedictis. vnde in c. Ut commissi. de haer. lib. 6. dicitur sic: Ut commissi vobis, & infra: Nec non faciendi a quibuslibet assignari vobis libros seu quaternos, & alia scripta, in quibus inquisitiones factae, ac processus per quoscunque auctoritate sedis Apostolicae, vel legatorum eius habitus contra haereticos continentur.

Idem habetur per omnia de verbo ad verbum in praefatis litteris Apostol. Clementis, Alexand. & Urbani iv. Prae cunctis. §. nec non.

COMMENT. LXXXVIII.

Ex hac questione dua potissimum colliguntur assertiones.

Prima est: Inquisitores procedere possunt contra eos, qui haereticis, vel eorum complicibus praestant auxilium, fauorem, aut patrocinium.

Altera est: Inquisitores compellere possunt eos, qui habent processus, aut qualibet alia instrumenta facta contra haereticos, ut sibi ea assignent.

Quantum ad primam assertionem spectat, videndum est, que scripsimus supra par. 2. super c. si aduersus. de haeret. et alibi super praescriptis questionibus. secundum de partis. que hic non sunt inutiliter repetenda, & ideo altera est nunc breuiter declaranda.

Ac ante Bonifacium viij. quinquaginta sepe annis sancimus hoc ipsum de assignandis scripturis quibuslibet, & processibus factis contra haereticos. Alexand. iij. rescripto quodam incipiente: Cupientes. misso Fratribus Praedicatoribus inquisitoribus haereticis prauitatis in Lombardia, et Marebia Lanuensibus, quod ipsum vidimus in archiuo inquisitionis Bononiensis. Et paucis antea diebus qua haec scriberemus ex Assisio allatum est idem authenticum rescriptum missum Fratribus Minoribus ab eodem Alexand. iij. in quo plenius quaedam continentur. ea vero pars, qua de hoc disserit, quia huic loco lucem est allatura, transferenda huc fuit. habet ergo ita.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Fratribus de ordine Minoru